

เทศน์เช้า วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะก่อนนะ ตั้งใจฟังธรรมให้หัวใจร่มเย็นเป็นสุข หัวใจของเรามันดิ้นรน ไปวัดไป
วาขึ้นมาก็เพื่อธรรมโอสถ ธรรมโอสถเพื่อหัวใจดวงนี้

เวลาคนเราเกิดมาเป็นอริยทรัพย์ ถ้าใครปฏิบัติธรรม ใครมีจิตใจที่เป็นธรรมนะ มันจะเห็น
คุณค่าของชีวิต ชีวิตนี้มีค่ามาก ชีวิตนี้มีค่ามาก สิ่งแสวงหาเป็นทรัพย์สมบัติของเรา หน้าที่การงาน
ของเรา เพราะมีชีวิตนี้ สมบัติที่ได้มาเพราะมีชีวิตนี้ เพราะมีชีวิตนี้ทุกอย่างเราถึงได้นั้นมา ฉะนั้น สิ่ง
มีค่าๆ ที่สุดคือชีวิตนี้

เวลาคน ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เวลาจะร่ำลาจากโลกนี้ไป เราจะมีมรดกตกทอดไว้
ให้กับใคร ถ้ามีมรดกตกทอดคุณงามความดีไว้ให้กับใคร แต่คุณงามความดีของหัวใจนี้ไง ถ้าคุณงาม
ความดีของหัวใจนี้ สิ่งนี้มันจะไปกับเรา สมบัติของเรา บุญกุศลจะไปกับหัวใจนี้ ไม่ต้องให้ใครอุทิศส่วน
กุศลให้ เราทำของเราไว้พร้อมใจ ถ้าเราทำของเราไว้พร้อม มันเกิดจากสติปัญญาของเรา

เวลาคนมองโลกมองโลกด้วยความแตกต่างกันนะ เวลาคนเกิดมาอำนาจวาสนาของคน
แตกต่างกัน แข่งสิ่งใดแข่งได้ แข่งอำนาจวาสนาไม่ได้ อำนาจวาสนาของคน เวลามองโลกไป มองแล้ว
มีแต่ความเจ็บช้ำน้ำใจทั้งนั้น เวลาคนมองโลกในแง่ดี เขามองแล้วเขาจะสร้างผลประโยชน์ของ
เขา ให้ชีวิตของเขาปลอดภัยได้ การมองโลกในแง่ดี การมองโลกมันก็เข้ามาจรดนิสัยของคน

ถ้าจรดนิสัยของคน พระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ เวลาอ้างต้องอ้างพระโพธิสัตว์ไว้ ๔
อสงไขย ๔ อสงไขย ๑๖ อสงไขย พระโพธิสัตว์คิดแต่เรื่องดีๆ ทำแต่เรื่องดีๆ เสียสละแต่เรื่องดีๆ
ของท่าน ท่านทำเพื่อท่าน ท่านทำเพื่อหัวใจของท่าน แต่ผลประโยชน์นี้ได้กับโลก โลกนี้ได้
ประโยชน์มาก ได้ประโยชน์กับผู้นำที่ดี พระโพธิสัตว์ที่เกิดที่ตีมาคุ้มครอง มาดูแลโลก เราเกิดมา
ในร่มโพธิ์ร่มไทรของท่าน เราก็มีความร่มเย็นเป็นสุข

นี่ไง ท่านทำความดีเพื่อท่านนั้นแหละ แต่ผลประโยชน์มันตกกับเราไง นี่คือบารมี คนที่ได้สร้างสมบุญญาธิการมา ได้สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา ตกทุกข์ได้ยากมีคนช่วยเหลือเจือจานทั้งนั้นนะ เพราะเขาระลึกถึงคุณงามความดีของเราไง

ถ้ามองโลกๆ มองโลกเขามองโลกในมุมมองของใครไง ถ้ามองโลกในมุมมองของใคร เวลาคนจะมาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเขามีสติปัญญา ในสติปัญญาของเขาเห็นว่าสมบัติทางโลกนี้เป็นสมบัติสาธารณะ สมบัติสาธารณะนะ แม้แต่ชีวิตเราจริงตามสมมุติ จริงตามสมมุติไง จริงตามสมมุติคือตามอายุขัย ถึงเวลามันต้องสิ้นไปเป็นธรรมดา มันจริงตามสมมุติ มันเป็นความจริงใหม่ จริง ชีวิตนี้ไม่จริงหรือ จริง ชีวิตจริงๆ นี่แหละ แล้วชีวิตทุกข์ใหม่ ทุกข์ แล้วชีวิตที่มีความสุขละ หาไม่เจอ

นี่ไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกหาไม่เจอเพราะอะไร เพราะเราตะครุบแต่สิ่งที่เป็นกิเลสตัณหาความทะยานอยากไง เราไม่ได้ตะครุบสิ่งที่ดีๆ ใจ คีลธรรม คีลธรรม พอ คีลธรรม คีล ๕ คีล ๘ คีล ๑๐ คีล ๒๒๗ โอ้ย! มีศีลมันจี๊ดขีด คนเรามันไม่เคยมีความสุขไง ถ้ามีความสุข สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

สุขอื่นใดเท่ากับการพักผ่อนอยู่ในบ้านเรา ในบ้านเราร่มเย็นเป็นสุข แล้วในบ้านเรามีแต่ความสุขนะ ใครๆ ก็อยากกลับบ้าน กลับบ้านไปแล้วรื่นเริง อยู่กับสังคมไว้ใจใครไม่ได้เลย เราไม่รู้เลยว่าใครจะคิดดีคิดร้ายกับเรา พอเข้าบ้านเราปลอดภัยไปร่ง นี่ไง

แต่ถ้าเข้าไปในหัวใจละ คนที่จะเข้าในหัวใจ เวลาคนที่มีสติปัญญาเขาอยากจะทำประพฤติปฏิบัติ เขาจะหาหัวใจของเขา สิ่งมีค่าๆ คือชีวิตนี้ ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิต เกิดในใจ ในครรภ์ ในน้ำคร่ำ ในโอปปาทิกะ กำเนิด เพราะกำเนิดนี้เป็นเราไง แล้วถ้ามันไม่เกิดมันไปไหนละ ถ้ามันไม่เกิด แต่มันเกิดแล้ว เกิดเป็นเราขึ้นมา เราก็จะแสวงหาหัวใจของเรา แสวงหาหัวใจของเราไง

ถ้าหัวใจของเรามันสงบระงับเข้ามา กว่าที่จะสงบระงับเข้ามา คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็ร้อยพ้อพันแม่ จริตนิสัยมันแตกต่างกันทั้งนั้น เวลาปฏิบัติสิ่งใดไปมันร้อยแปด มุมมองอันนี้ยิ่งสำคัญใหญ่

เวลามุมมองทางโลก คนมีใครบ้างที่คิดเหมือนกัน มีใครบ้างที่คิดในทางเดียวกัน ในทางเดียวกันยังพอมีบ้างนะ แต่คิดเหมือนกันหาได้ยากเลย แล้วคิดที่ดีๆ คนเรามีเพื่อนมีฝูงจะทะเลาะเบาะแว้งกันที่ความคิด สิ่งที่ความคิดความขัดแย้งกัน มันขัดแย้งกันอยู่อย่างนั้นแหละ พยายามออมชอมๆ กันให้ได้ไง แล้วเวลาเข้าไปในหัวใจ หัวใจที่มันเวลาจะทำความสงบของใจเข้ามา นั่นนะสิ่งที่ประสบพบเห็นในหัวใจนั้นนะ มุมมองๆ นั่นนะ มุมมองส่งออกหมด เพราะมันส่งออกเพราะธรรมชาติมันเป็นแบบนั้นไง

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ จิตแก้จิต จิตแก้หัวใจ แก้หัวใจใจ ถ้าหัวใจหัวใจมันเป็นอย่างไร หัวใจที่มันฟุ้งซ่าน หัวใจที่มันทุกข์มันยากใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงให้ปริกรรมใจ ปริกรรมพุทโธ พุทโธไง เวลาพุทโธขึ้นมา เห็นไหม ด้วยปัญญาของเราไง มันต่ำต้อยมันไม่ใช่ปัญญา มันไม่เป็นประโยชน์ เรามองเห็นอย่างนั้นไง

ดูสิ เวลาในทางรัฐบาลหรือผู้นำ เวลาการศึกษาเขาต้องดูตั้งแต่อนุบาลขึ้นมาเลย เขาวางรากฐานมาตั้งแต่อนุบาลนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราหัวใจขึ้นมา เวลาจะปฏิบัติขึ้นมามันจะเอาประสบความสำเร็จเลย ไปเอามาจากไหนละ เวลาจะเอาขึ้นมาก็อ้างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งบัลลังก์เดียวเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา พาหิยะฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนเดียวก็เป็นพระอรหันต์ เวลามันอ้างอย่างนั้น แต่มันไม่เคยอ้างเลยนะว่า พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เวลาเกิดมาแล้วยังเที่ยวเล่นอยู่กับทางโลก เวลามันจิตซัดเพราะอำนาจวาสนาบารมีไง เวลาจะบวชขึ้นมาจะไปอยู่กับสังฆชัชไปศึกษากับสังฆชัชจนหมดได้หมดพุง

ถามสังฆชัชว่ามีความรู้มากกว่านี้อีกไหม หมดแล้ว แล้วก็บอกมีความรู้เหมือนเรา สอนได้ไง พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ไม่เห็นด้วยเลย เพราะอะไร เพราะความสงสัยในหัวใจยังมีอยู่ ความทุกข์ความยาก มุมมองๆ ใจ ด้วยอำนาจวาสนาบารมีไม่เชื่อใครยกยอปอปั้น ไม่เชื่อให้ใครสรรเสริญ ไม่เชื่อทั้งสิ้น มันจะเป็นความจริง ความจริงในหัวใจของเรา ถึงได้มาสัญญากันไว้เลยนะ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ สัญญากันนะ ถ้าใครไปเจอทางออก ใครไปเจอครูบาอาจารย์ที่ดีต้องบอกกันนะ ต้องแนะนำกันนะ อย่าทิ้งกันนะ สัญญากันไว้ เห็นไหม

เวลาพระสารีบุตรไปเจอพระอัสสชิ เห็นใหม่ เดินบิณฑบาตอยู่ ด้วยอำนาจวาสนาของคน กิริยาอย่างนี้ ความสำรวมอย่างนี้ มันต้องมีของดีอยู่ภายในแน่นอน ตามไป ไม่รุกไม่ราน ตาม ไปจนพระอัสสชิฉันอาหารเสร็จแล้วถึงเข้าไปถามว่า “สิ่งที่ท่านบวชเพื่อใคร แล้วธรรมะมันคือ อะไร” “โอ๊ย! เราบวชใหม่ เราบวชใหม่” นี่พระอรหันต์ พระอรหันต์ความรู้เต็มในหัวใจทั้งนั้น ถ้า ไม่มีความรู้เต็มในหัวใจดวงนั้นเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาไม่ได้ เวลาความเป็นพระอรหันต์เลิศเลอ ในหัวใจนั้นนะ แต่ท่านก็ยังอ่อนน้อมถ่อมตน ท่านบอก “เราบวชใหม่”

“บวชใหม่บวชกับใคร”

“บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนอะไร”

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนถึงธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ธรรมทั้งหลายมาแต่ เหตุ ต้องกลับไปแก้ที่เหตุนั้น”

นี่ฟังเทศน์ที่เดียวเป็นพระโสดาบัน คำว่า “โสดาบัน” เพราะท่านสร้างอำนาจวาสนา บารมีมา เวลาจากพระอัสสชิไป เห็นใหม่ ไปบอกพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะมีดวงตา เห็นธรรม มาชวนสัญญาชัยไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัญญาชัยไม่ไป

ถามเลย ถามพระสารีบุตร “ในโลกนี้คนโง่มากหรือคนฉลาดมาก”

“คนโง่มาก”

“เออ! เราจะอยู่กับคนโง่ คนโง่มันหลอกได้ หลอกง่าย ๆ จะไปอยู่กับคนฉลาดก็ไป”

พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ก็ชวนบริษัทบริวารไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ เจ้า เวลาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่า การต่อเนื่องกันไปนะ ดุสิต ๗ วันพระโมคคัลลานะเป็นพระอรหันต์ ๑๔ วันพระสารีบุตรเป็นพระ อรหันต์ เพราะอะไร เพราะมีปัญญามากๆ

นี่พูดถึงแนวทางในการปฏิบัติ แต่เราอ่าง พาหิยะพังหนเดียว พังหนเดียวไง มันจะเห็น แก่ตัวใจ มุมมองๆ ของหัวใจใจ ใครจะดีใครจะชั่วมันเรื่องของเขา ใครจะปฏิบัติได้ ปฏิบัติไม่ได้

มันก็เป็นเวอร์กรรมของสัตว์ แต่เวลาของเรา เราจะเอาความจริงหรือเอาความเท็จล่ะ ถ้าเราจะเอาความจริง ความจริงในใจเราเป็นอย่างนั้นจริงไหม ถ้าเราไปอ้างเป็นแบบนั้น อ้างเป็นแบบนี้ นี่ไง คนที่เกิดมาแล้วจะให้มีความรู้สึก ความคิดที่เหมือนกันมันหายาก

พาทิยะเขาสร้างบุญของเขาอย่างนั้น พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ ก็สร้างบุญของเขาอย่างนั้น ใ้เราก็สร้างของเราเป็นมนุษย์อยู่เนี่ย ใ้เราก็สร้างของเราทำให้เกิดเป็นมนุษย์ที่มีคุณค่าอยู่ มีคุณค่าหมายความว่าอย่างไร มีคุณค่า หัวใจมันจะเชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มีคุณค่า มีคุณค่าเพราะมันยอมฟังไง ถ้ามันไม่ยอมฟังมันก็หมดโอกาสเลย พอฟังแล้วกาลามสูตรไม่ให้เชื่อ ฟังแล้วโคจรวิญญู ฟังแล้วคิด มันเป็นจริงหรือไม่จริง

ถ้ามันเป็นจริงเป็นจริงอย่างไร มันต้องทดสอบสิ ถ้าเป็นจริงๆ เป็นจริงต้องประพฤติปฏิบัติสิ มันต้องทำขึ้นมา มุมมองมันเกิดแล้ว แล้วเวลาภาวนาไปถ้าทำความสงบของใจ ถ้ามีครูบาอาจารย์ จิตถ้ามันสงบได้ร้อยแปด มันมีกิริยามากไป ดีเอ็นเอ ดีเอ็นเอ พันธุกรรมของจิต พันธุกรรมของจิตมันได้สร้างเวรสร้างกรรมมา เวรกรรมอันนั้นย่ำคิดย่ำทำจนเป็นจิตเป็นนิสัย ความคิดความนึกคิดอันนั้น แล้วความนึกคิดอันนั้น การทำสมาธิคือการชนะตน การชนะหัวใจของตน ถ้าการชนะใจของตนด้วยการบริการรวมพุทธโฑฯ จนกว่ามันปราบความรู้สึกนึกคิดราบคาบหมด

คิดเท่าไรก็ไม่รู้ต้องหยุดคิด เวลามันหยุดคิด หยุดเพราะอะไร หยุดเพราะพุทธโฑ พุทธโฑ พุทธโฑ พุทธโฑจนมันละเอียดขึ้นมา มันคิดไม่ได้ไง ถ้ามันคิดไม่ได้มันก็เป็นความจริงของมันไง ถ้าเป็นความจริงของมัน นี่ไง ทำสมาธิ เขาว่าเวลาอจินไตย ๔ อจินไตย ๔ ฅนเป็นอจินไตยอันหนึ่ง สมาธิเป็นอจินไตยอันหนึ่ง ทำความสงบของสัตว์โลกเป็นอจินไตยอันหนึ่ง คำว่า “อจินไตย” คือ มันแตกต่างหลากหลายขอบเขตจนเป็นอจินไตย คำว่า “อจินไตย” เทียบเคียงไม่ได้เลย อจินไตย ฅนคืออจินไตย นี่พออจินไตยขึ้นมามันก็เป็นเรื่องของอจินไตย

แต่เรื่องความจริงคือเรื่องของเรา เรื่องความจริงคือเรื่องจิตของเรา เรื่องความจริงคือเรื่องชีวิตของเรา ชีวิตที่มันจะเริ่มตัน ชีวิตที่เริ่มตัน คนโง่มันหลอกได้ หลอกง่าย ๆ ดูสิ การศึกษาเด็ก มันต้องเรียนอนุบาลมาก่อน ศึกษาในระบบนะ แต่นี่เขาบอกว่าการศึกษาในระบบเขาต่อต้าน

การศึกษาทางเลือกสอนกันอยู่ที่บ้าน พ่อแม่สอนเอง จ้างครูมาสอนเอง จะสอนเอง ไม่สอนเอง ถึงเวลาแล้วมันก็ต้องมีความรู้ทั้งนั้นนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันจะเอาความจริงขึ้นมา ถ้าจิตมันไม่สงบจะไปแก้อะไรกัน ถ้าจิตไม่สงบ จิตมันไม่เข้าถึงตัวมันเองจะไปแก้อย่างไรกัน เมื่อเราสกปรก เราไปล้างมือที่คนอื่น ให้คนอื่นล้างมือให้ๆ แต่เมื่อเราสกปรกอยู่ที่นี่ เราจะล้างมืออย่างไร

จิตของเรามันมีอวิชชา จิตของเรามันมีกิเลส แล้วมันจะไปล้างที่ไหน เวลาไปล้างไปล้างที่อื่นไปล้างอารมณ์ความรู้สึก มันเข้าไม่ถึงจิตใจ ถ้ามันจะล้างมือก็ต้องล้างมือเราสิ ถ้ามันจะถอนกิเลสตัดหาความทะยานอยากมันต้องเข้ามาสู่ที่จิตนี้สิ จิตของเรา จิตของเรา ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิต จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส เขาว่านะ ผ่องใส

ผ่องใสก็มันกิเลสปิดบังทั้งนั้นนะ มันจะผ่องใส มันจะเศร้าหมอง มีสติสัมปชัญญะไหม เวลาเราฟังเราอ่าน เรามีความทุกข์ความยากมีสติไหม เพราะอะไร เพราะความทุกข์เป็นเราไป ความโกรธ ความโมโหโทโสเป็นเราไป พอเป็นเรามันก็เสวยอารมณ์นั้นไป มันก็ไม่รู้จักตัวมันเองไป แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะมันทันตัวมันเองนะ มันทั้งความโมโหโทโส มันทั้งเพราะอะไร ทั้งเพราะพุทโธ พุทโธ จนมันเห็นโทษไป เห็นโทษจนมันเป็นตัวมันเองไป

พอตัวมันเองขึ้นมา นั่นนะสัมมาสมาธิ ถ้าสัมมาสมาธิมันเกิดที่นั่น สิ่งนี้กว่าที่จะเข้าสู่สัมมาสมาธิ กว่าที่มันจะวางอารมณ์ความรู้สึก กว่าที่มันจะ..แต่เนี่ยมันไม่อย่างนั้น มันมีผู้คำสั่งสอน เห็นไหม สมาธิเป็นความว่างๆ มันก็คิดว่างไป คิดให้ว่าง พยายามสร้างอารมณ์ว่างไว้ นั่นก็ไม่ใช่สมาธิ สมาธิคือตัวมันเอง ตัวของจิตมันเป็นความว่าง แล้วมีกำลังด้วย แล้วมันมหัศจรรย์ขนาดไหน

นี่พูดถึงมูมมอมนะ มูมมอแตกต่างหลากหลาย นั่นเป็นมูมมอ มูมมอก็เป็นจิตนิสัย มูมมอทางโลกมันก็มองโลกแตกต่างกัน เวลาามองโลกแตกต่างกัน เราเข้าใจเรื่องโลกๆ เราเข้าใจเรื่องโลกนะ เราเข้าใจเรื่องโลก แต่โลกมันเปลี่ยนแปลง โลกไม่คงที่ เราเข้าใจเรื่องอะไร พอเราจะมูมมอในหัวใจของเราเพื่อจะทำความสงบใจเข้ามา แล้วใจมันสงบไหม แล้วมันสงบมูมมอทางโลกไป เข้าใจ คนมองด้วยทางวิชาการ มีการศึกษามาแขนงไหน เขาก็มองโลกใน

มุมมองของเขา ถ้าในมุมมองของเขา เขาก็จะเข้าใจโลกตามมุมมองของเขา แล้วมันเป็นความจริงไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาถ้าจิตมันจะสงบเข้ามา เวลาทำขึ้นมา มุมมองที่มันจะสงบระงับเข้ามา มันมุมมองอย่างไร แล้วมันเป็นความจริงอย่างไร ถ้าเป็นความจริงมันจะเข้าสู่หัวใจของตบใจ แล้วถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็นความมหัศจรรย์แล้ว ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา แต่ปัญญานี้เกิดจากการภาวนา ถ้าปัญญานี้เกิดจากการภาวนา

เวลาพระอัสสชิบอกพระสารีบุตร ธรรมทั้งหลายต้องมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุมีผลของมัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ไปแก้ไขที่เหตุ นั่นเป็นพระโสดาบันขึ้นมา

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงอัมมจักข พุทธอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม เพราะใช้สติปัญญาของท่านใคร่ครวญของท่านไป มันต้องมีการกระทำของจิตดวงนั้น จิตที่สงบแล้วที่มันใช้ปัญญาต้องเป็นปัญญาของมันเอง มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิริโก ที่ว่า มันเป็นเหตุที่เกิดขึ้นของจิตดวงนั้นเอง เพราะจิตดวงนั้นต้องถอนใจ

เราเหยียบหนามมา แล้วเราไม่เคยบ่งหนามออก มันจะออกใหม่ ดูลิ โรงพยาบาลเขา ผ่าตัด เขาแก้ไขได้ทุกโรค นั่นเขาก็แก้ไขคนอื่น ไม่ใช่แก้ไขที่ฝ่าเท้าเรา ฝ่าเท้าเราเหยียบหนามมา เราก็ต้องบ่งออกฝ่าเท้า ถ้าไม่บ่งหนามก็อยู่อย่างนั้นจนมันเน่า จนเท้ามันจะเสียไป

นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาๆ ปัญญาที่ปัญญาใคร ปัญญาที่ศึกษานี้เป็นปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ ฟังเทศน์ฟังธรรมมาก็เป็นของครูบาอาจารย์นะ เป็นของเราหรือแล้วของเรา อยู่ที่ไหน ถ้าไม่ใช่ของเรามันจะเกิดอย่างไร ถ้าไม่ใช่ของเรามันก็ไม่ใช่ปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิริโก ถ้าเราไม่ได้กินอาหาร เราก็ไม่รู้รสชาติของอาหารนั้น เราฟังเขามาว่าใ้หนุนอร่อย ใ้เนื้ออร่อย ร้าลือได้เหริยทอง ๕ เหริยทอง ๖ เหริยทอง แต่เราไม่เคยแตะเลย แต่ถ้าพอเราได้กินสักทีเดียวก็จบ

นี่ก็เหมือนกัน นี่พูดถึงนะ ถ้ามุมมองก็เป็นมุมมองอันหนึ่งนะ แต่อริยสังข์จะความจริงเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แล้วถ้าอีกเรื่องหนึ่ง ถ้ามันเป็นขึ้นมาในหัวใจของเรา จิตนี้กลั่นออกมาจากอริยสังข์ มันได้กระทำ ได้มีการกระทำของมันมา มันค้นคว้า มันคาย มันสมุจเฉทปหาน มันเป็นคนธรรมขึ้นมา มหัศจรรย์ มหัศจรรย์ ในบรรดาสัตว์สองเท้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด แล้วเราก็เป็นคนเหมือนกัน เราก็ปฏิบัติได้เหมือนกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ปฏิบัติไปแล้ว หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านก็ปฏิบัติไปแล้ว เราก็เป็นคนเหมือนกัน เราต้องการตรงนั้นไง ที่เรามาวัดมาวา เราทำบุญกุศลมันก็เพื่อระดับของท่าน เพื่ออำนาจวาสนาบารมี เพื่อได้ตอกย้ำ เพื่อให้จิตใจของเรามั่น มั่นคง จิตใจของเราๆ ที่มันทุกข์มันยาก นี่ก็เป็นอาหารอันหนึ่ง อาหารทิพย์เ๊

อาหารทิพย์ หมายความว่า สิ่งที่ได้เสียสละไป ได้ทำของเราไปมันก็บอก เออ! เราก็มีบุญกุศลเหมือนกัน เราก็ได้ทำเหมือนกัน เราก็เป็นมนุษย์เหมือนกัน ไม่ใช่เราจะชี้ทุกข์ชี้ยากจนไม่มีทางออก เราจะชี้ทุกข์ชี้ยาก เรามีความทุกข์อยู่คนเดียว คนอื่นมีแต่ความสุข คนอื่นเขามีแต่ความดีทั้งนั้นเลย เรามันทุกข์ยากอยู่คนเดียว

แต่ถ้าเราทำได้ทำของเรา เออ! เราก็ดีขึ้นๆ มันมีจุดยืนขึ้นมา มันมีมาตรฐานขึ้นมา มันก็เป็นคนที่ดีขึ้นมา คนที่ดีขึ้นมา ความสำนึกได้สำคัญมาก ถ้าเราสำนึกถึงความเป็นคนของเราขึ้นมา สำนึกถึงหัวใจของเราขึ้นมา จิตใจที่มันเรียกร้องความช่วยเหลือ จิตใจที่มันเคียด จิตใจที่มันทุกข์มันยากในหัวใจใครจะช่วยเหลือมัน ถ้าตัวมันเองไม่ช่วยตัวมันเอง

อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน เอวัง